

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ГУТІЙ А., ЛАЛАК Н. В. До проблеми формування у здобувачів початкової освіти ключових та предметних компетентностей	61
ДЕКЕТ Д. М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Екскурсія як одна з форм краєзнавчої роботи з учнями початкової школи	63
ДОБОШ О. М., ГОЛИК М.М. Самоосвітня компетентність як педагогічна проблема .	65
ДОБОШ О. М., ДРАБИК У.В. Понятійний і сутнісний зміст контролю й аналізу як функцій управління закладом освіти	67
ДОБОШ О. М. Організація партнерства сім'ї та закладу дошкільної освіти в сучасних умовах	69
ДОБОШ О. М., РУСИН В.І. Наставництво як один із шляхів оптимізації процесу професійної адаптації молодих вихователів ЗДО	72
ДОБОШ О. М., СЕКЕРЕШ Е.В. Професійна компетентність магістрів з дошкільної освіти: аналіз поняття	74
ДОБОШ О. М., СТЕЦЬ А.М. Моніторинг власної професійної діяльності фахівців дошкільної освіти як наукова проблема	76
ДОКТОР К. О., ГРАБ М. В., ПАВЛИК М. А. До проблеми формування математичної компетентності майбутніх учителів початкових класів	78
ДОЧИНЕЦЬ Г.Д., ЧЕКАН О.І. Особливості розвитку емоційної сфери дітей старшого дошкільного віку	80
ДУБОВИЧ М.А., ЧЕКАН О.І. Сенсорний розвиток дошкільників із порушеннями мовлення	83
ДЬОРДЬ К. М., ПИНЗЕНИК О. М. Сутність та структура управлінської культури керівника закладу дошкільної освіти	85
ЖУКОВ І. С., КУШНІР І.І. Забезпечення ефективності інноваційної діяльності у вітчизняних організаціях на основі зарубіжного досвіду	87
КАЛІЙ І. Я. Інклюзивна освіта як сучасний соціально-педагогічний феномен.....	89
КАРЕЛШКОВА Я.С., ФЕНЧАК Л.М. Педагогічна освіта XXI століття: тенденції та перспективи	91
КАРТАШОВА Л.А., ГУШТАН Т.М. Професійний розвиток учителів початкової школи у системі методичної роботи як управлінська проблема	92
КАС'ЯНЕНКО О.М., МОНДИК Т.М. Раннє виявлення і основні напрями профілактики мовленнєвих порушень в перші роки життя дитини	94
КАС'ЯНЕНКО О.М., ПІЧКАР А.В. Сутність та особливості становлення професійної культури майбутнього вихователя	96
КВАК О.О., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Технологія розвитку критичного мислення на уроках в початковій школі	98
КИРЛИК Д. І., МАЙБОРОДА І. Е. Українська народна іграшка як засіб розвитку та національного виховання молодших школярів	100
КОБАЛЬ В.І., ВОВЧОК М.В. Шляхи вдосконалення управління закладом освіти у контексті гендерної політики	102
КОБАЛЬ В.І., КЛІМОВА В.Є. Шляхи соціального становлення особистості молодшого школяра у навчальній діяльності	105
КОБАЛЬ В.І., МИСКО М.І. Стиль взаємодії керівника та підлеглих у закладах освіти: постановка проблеми	107
КОБАЛЬ В.І., ОПРИШ Б.М. Управління розвитком психолого-педагогічної компетентності класного керівника	109
КОБАЛЬ В.І., ТОВТ В.В. Особливості індивідуальної роботи з учнями початкової школи з девіантною поведінкою	111
КОЗЬМА А.А., ТОМАШЕВСЬКА М.О. Теоретичні основи виховання гуманної поведінки у дітей дошкільного віку	113

Література

1. Касьянова О. М. Факторно-критеріальне моделювання як інструментарій експертизи якості освіти / О. М. Касьянова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 6. – С. 14-18.
2. Дурманенко О. Специфіка моніторингу готовності майбутніх вихователів до роботи в сучасному закладі дошкільної освіти / О. Дурманенко // Педагогічний часопис Волині. - 2019. - № 3. - С. 46-52. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pchv_2019_3_11
3. Зарудня О.М. Особливості проведення моніторингової діяльності вчителя початкової школи // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : зб. наук. праць. №3. Т.2. К., 2015. С.17–24.
4. Зарудня О. М. Підготовка вчителя початкової школи до моніторингу власної професійної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.04 "Теорія і методика проф. освіти" / Зарудня Ольга Миколаївна ; Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. – Захищена 23.10.2018. – Київ, 2018. – 19 с.

УДК 378:373.3.011.3-051:[37.015.31:51:005.336.2]

ДОКТОР К. О., ГРАБ М. В., ПАВЛИК М. А.,
ВСП «Гуманітарно-педагогічний коледж МДУ»

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Затвердження Концепції «Нова українська школа», прийняття Державного стандарту початкової освіти стали поштовхом до створення освітнього середовища початкової школи на засадах компетентнісного підходу. Відтак постала нагальна потреба приведення процесу підготовки майбутніх педагогів у відповідність до запитів сьогодення. Досягнення максимальних результатів у зазначеній проблемі можливе з використанням інноваційних технологій, які відповідають сучасним тенденціям організації освітнього процесу у ЗВО.

Наукова основа реалізації компетентнісного підходу у процесі навчання майбутніх учителів початкових класів окреслена у працях В. Бондаря, Л. Коваль, А. Міненко, О. Савченко, О. Пехоти, І. Шапошнікової тощо. Теоретичні питання використання інноваційних технологій навчання у професійній освіті розроблені у дисертаційних дослідженнях І. Гавриш, А. Давиденка, Л. Даниленка та інших.

Серед спеціальних (предметних) компетентностей вчителя початкових класів, з поміж інших, виділяється математична компетентність. Під професійною математичною компетентністю фахівця Я. Стельмах розуміє інтегративну властивість особистості, що забезпечує готовність самостійно і відповідально застосовувати математичний інструментарій адекватно задачам професійної діяльності, а також системоутворюючі компоненти, показники яких у вигляді математичних компетентностей свідчать про теоретичну та практичну готовність випускників ЗВО до професійної діяльності. Математична компетентність майбутнього вчителя початкової ланки освіти як

складова його професійної компетентності розглядається А. Вагіс [2]. Визначаючи це поняття, автор робить наголос на здатності особистості педагога до теоретичного та практичного застосування математичного апарату з метою виконання професійних педагогічних завдань. Водночас науковець акцентує увагу на інтеграції предметної математичної та методико-математичної компетентностей.

Н. Євтихова розглядає математичну компетентність як складову математичної грамотності, визначаючи її як предметну математичну компетентність, що полягає у вмінні працювати з числами, числовою інформацією. Водночас В. Панченко наголошує, що математична компетентність є «інтегративною якістю, яка включає систему мотивів, психологічних якостей, установок, професійних знань, умінь і навичок, досвіду особистості, який дозволяє успішно здійснювати професійну діяльність в аспекті компетентнісного підходу» [7]. Таким чином, у результаті аналізу змісту поняття «математична компетентність майбутнього вчителя початкових класів», нами встановлено, що деякі науковці розуміють зазначену компетентність як власне математичну (Н. Євтихова, Л. Кудрявцева), що полягає у наявності ґрунтовних математичних знань, в умінні працювати з числами, числовою інформацією та у здатності до їх практичного застосування у професійній діяльності; частина дослідників ототожнює математичну і методичну компетентність вчителя початкових класів (А. Вагіс, Н. Міськова, Н. Шустова), наголошуючи на важливості теоретичного та практичного застосування математичних знань, умінь та навичок у процесі виконання професійних педагогічних завдань; а частина – розуміє математичну компетентність як інтегративну здатність засвоювати математичні знання та використовувати їх у власній професійній діяльності (О. Борзенкова, Н. Казачек, Л. Кудрявцева, М. Марко, В. Панченко).

Математична підготовка майбутніх учителів початкових класів – процес формування математичної компетентності, а її результатом є набуття здобувачами вищої освіти професійно зорієнтованих математичних знань, умінь і практичних навичок, що є базовою здатністю успішно вирішувати професійні завдання у процесі навчання математики молодших школярів.

Аналіз теоретичних підходів до підготовки майбутніх фахівців, як суб'єктів інноваційної діяльності, дозволив визначити, що на сьогодні необхідне використання у освітньому середовищі ЗВО таких форм і методів навчання, які поєднують інформаційно-просвітницьку та діяльнісну складові. Зокрема, інноваційні педагогічні технології сприяють удосконаленню освітнього процесу та дають широкі можливості до реалізації компетентнісного підходу у підготовці вчителів початкової школи. Як показує практика, можна виділити комплекс інноваційних педагогічних технологій, спрямованих на поліпшення процесу формування математичної компетентності майбутніх учителів початкових класів. На нашу думку, це: ігрова технологія; інформаційно-комунікаційні технології; проєктна технологія; технологія

проблемного навчання, інтерактивне навчання тощо. Для майбутнього вчителя надзвичайно важливим є не лише здобуття теоретичних знань, але й підкріплення їх практичною діяльністю, відтак ділова гра у межах освітнього процесу у ЗВО дозволяє спочатку спробувати свої педагогічні сили у штучно створених умовах. Проведення студентами уроків з математики в спеціально створених умовах закладу освіти дозволяє поглибити та систематизувати математичні знання, спробувати себе у ролі вчителя.

Таким чином, структуру математичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів ми розглядаємо як комплекс складників: арифметичного, алгебраїчного, геометричного, логічного, складника тотожних перетворень математичних виразів. Процес формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи засобами інноваційних технологій ґрунтуються на принципах науковості, системності, доступності, свідомості, органічної єдності теоретичної і практичної підготовки.

Література

1. Бібік Н. М. Компетентність і компетенція у результатах початкової школи. *Початкова школа*. 2010. № 9. С. 1–4.
2. Вагіс А. Формування математичної компетентності майбутніх учителів початкових класів засобами навчально-дослідницької діяльності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2015. Вип. 11 (1). С. 93–98.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с
4. Глузман Н. А. Методико-математична компетентність майбутніх учителів початкових класів : монографія. Київ : ВИЦА ШКОЛА-XXI, 2010. 407 с.
5. Глузман Н. А. Професійна компетентність вчителя початкових класів: характеристика базових понять дослідження. *Гуманітарні науки*. 2010. № 1. С. 66–74.
6. Головань М. С. Математична компетентність: сутність та структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету*. 2014. № 1. С. 35–39.
7. Евтыхова Н. М. К вопросу о функциональной математической грамотности будущего учителя начальных классов. *Концепт : науч.- метод. электрон. журн*. 2015. Т. 9. С. 81–85.

УДК 373.2.015.311:159.942.2(043.2)

ДОЧИНЕЦЬ Г.Д., ЧЕКАН О.І.,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У різні часи видатні педагоги підкреслювали значення емоційних аспектів у вихованні, навчанні та спілкуванні. Емоційне насичення організму людини є її важливою природною потребою, яка розвивається протягом усього життя. Потреба людини в емоційному насиченні задовольняється, головним чином, у процесі боротьби за досягнення найрізноманітніших цілей, які індивід перед собою ставить.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>